

Skäl till avslag inom omställningsstudiestödet

En urvalsundersökning

Vanliga skäl till avslag på ansökningar om omställningsstudiestöd

De vanligaste orsakerna till avslag på ansökningar om omställningsstudiestöd är knutna till längden på den utbildning som stödet söks för. För personer yngre än 40 år är det vanligaste avslagsskälet att den sökta utbildningen var för lång. För de över 40 år är det istället vanligast att utbildningen var för kort för att ge rätt till stödet, utifrån de övergångsbestämmelser som gäller för den som påbörjat sina studier redan innan reformen trädde i kraft.

Det finns ofta fler skäl till avslag än de som tas upp i besluten. Om det visar sig att en ansökan av något skäl inte kan beviljas utreds nämligen inte alla övriga villkor.

Den 1 oktober 2022 öppnades möjligheten att ansöka om omställningsstudiestöd för studier under det första halvåret 2023. Drygt 23 500 personer skickade in en ansökan under perioden 1 oktober 2022 till 31 mars 2023. I mitten av juni hade 7 100 av dessa fått avslag på sin ansökan.¹

Det finns en stor efterfrågan på statistik som visar varför de sökande har fått avslag på sin ansökan om omställningsstudiestöd. Vi har genomfört en urvalsundersökning kring avslagsskälerna, då CSN än så länge saknar systemstöd för att kunna ta fram avslagsgrunder.

Varför fick de sökande avslag?

För lång utbildning – det vanligaste skälet till avslag

Det vanligaste skälet till avslag i de beslut som vi granskat var att den utbildning som omställningsstudiestödet söks för var för lång. Det avslagsskälet förekom i 4 av 10 fall.

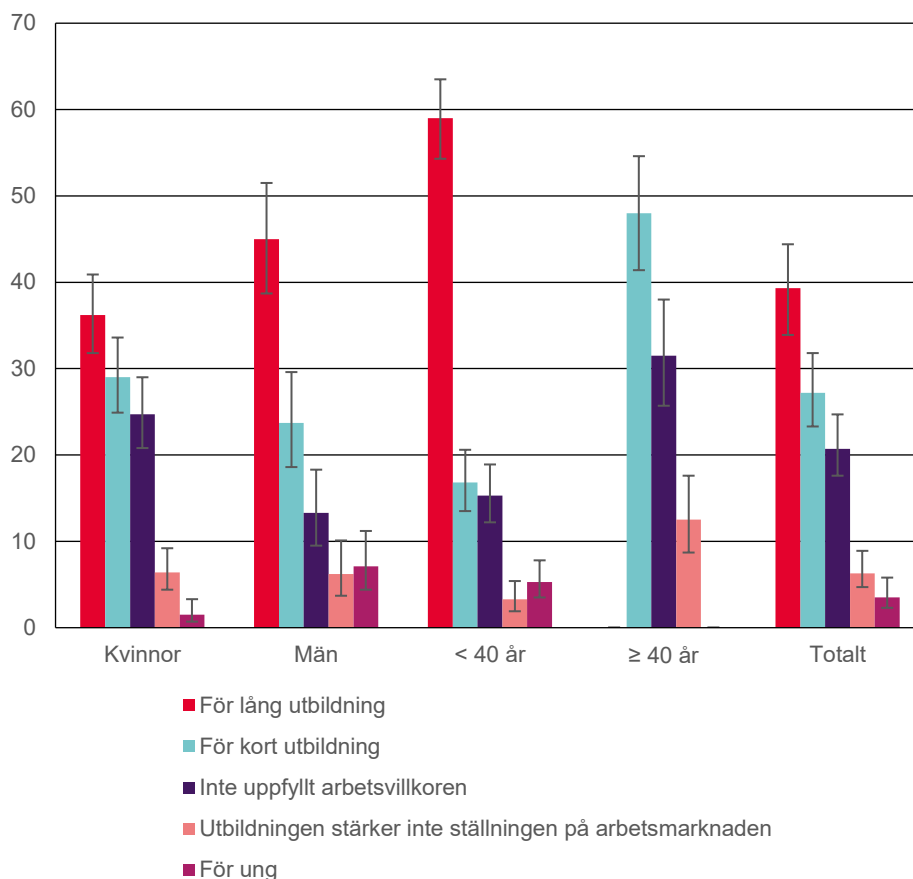
För lång utbildning är vanligare bland personer som sökt omställningsstudiestöd för studier på universitet eller högskola (59 procent), än bland personer som ansökt för att studera på yrkeshögskola (26 procent).² Det kan förklaras av att utbildningar på högskola/universitet generellt är längre än på yrkeshögskola.

Samtliga sökande som fick avslag på grund av att utbildningen var för lång var under 40 år. Det beror på att personer under 40 år inte kan få omställningsstudiestöd för att läsa en utbildning som är längre än 80 veckor. Någon sådan övre begränsning finns inte för de som är 40 år eller äldre.

¹ Exklusive personer som fått sitt ärende avslutat, avvisat eller avskrivet.

² Vi har valt att fokusera på de två största skolformerna; universitet och högskola samt yrkeshögskola.

Diagram **Andel personer som fått avslag på ansökan om omställningsstudiestöd**
Fördelat på de fem vanligaste avslagsskäl^{1,2}, kön, ålder och totalt. Andelar redovisas med tillhörande konfidensintervall³.

¹ För kort utbildning innebär att den sökande har påbörjat utbildningen före 2023 och har fått avslag med hänsyn till övergångsbestämmelserna.

² Övriga avslagsskäl återfanns hos färre än 3 procent av personerna, och tas därför inte med i diagrammet.

³ Konfidensintervallet visar inom vilket intervall det sanna värdet ligger med 95 procent säkerhet.

Många fick också avslag på grund av för kort utbildning

Om den utbildning man sökt omställningsstudiestöd för påbörjades innan 1 januari 2023, så tillåter inte övergångsbestämmelserna att utbildningen är kortare än 80 veckor. Drygt 27 procent av de sökande fick avslag med hänsyn till övergångsbestämmelserna, då de sökt stöd för en utbildning som påbörjats före 2023 och som var för kort. Detta avslagsskäl kommer bli allt mindre vanligt med tiden.

Nära hälften av de sökande som var 40 år eller äldre fick avslag med anledning av att utbildningen var för kort, medan detsamma gällde för endast 1 av 6 av de som var yngre än 40 år.

Arbetsvillkoren – tredje vanligaste avslagsskälet

En femtedel av de sökande fick avslag på grund av att de inte uppfyllde arbetsvillkoren, trots att de var tillräckligt gamla för att kunna ha arbetat den tid som krävs.³ Kvinnor och sökande som var 40 år eller äldre fick i högre grad avslag av den anledningen. Det var även vanligare att personer som ansökt om omställningsstudiestöd för att läsa på yrkeshögskola inte uppfyllde arbetsvillkoren, jämfört med de som skulle studera på högskola eller universitet.

Övriga avslagsskäl var relativt ovanliga

De tre avslagsskäl som har beskrivits ovan var betydligt vanligare än övriga avslagsskäl. Till exempel fick 6 procent av de sökande avslag på grund av att utbildningen inte skulle stärka deras ställning på arbetsmarknaden utifrån arbetsmarknadens behov. Det avslagsskälet var något vanligare hos de som var 40 år eller äldre, där 12 procent fick avslag av den anledningen.

Endast 4 procent fick avslag på grund av att de var för unga och därmed inte kunde uppfylla arbetsvillkoren. Män fick avslag av den anledningen i en något högre grad än kvinnor.

Övriga skäl för avslag återfanns hos mindre än 3 procent av vårt urval, och beskrivs därför inte närmare i den här artikeln.

Hur gjorde vi?

Våra resultat bygger på en urvalsundersökning där vi har granskat avslagsbeslut för 600 personer. Dessa 600 personer valdes slumpmässigt från de 7 100 personer som skickat in ansökan om omställningsstudiestöd innan 1 april 2023 och som fått avslag senast 11 juni 2023.

Endast de skäl som anges i beslutet redovisas

Det är inte möjligt för oss att beskriva alla villkor för omställningsstudiestöd som inte uppfylls. Det beror på att det finns flera olika villkor som måste vara uppfyllda för att en ansökan om omställningsstudiestöd ska bifallas. Om ett av dem inte uppfylls behövs ingen ytterligare utredning. Det innebär också att samtliga möjliga skäl till avslag inte har utretts. Det vi kan beskriva är alltså de avslagsskäl som framkom i besluten. Den ordning som handläggarna väljer att utreda villkoren i kan därmed påverka vilka avslagsskäl som blir vanligare än andra.

Även i framtiden när det finns systemstöd kommer CSN inte kunna lämna fullständiga uppgifter över avslagsskäl. Prövningsprocessen för en ansökan kommer vara densamma som idag, och även fortsättningsvis kommer alla skäl till avslag inte utredas.

³ Eller så fick de avslag för att de inte hade visat att de uppfyllde arbetsvillkoren, vilket innebär att de inte hade skickat in tillräckliga underlag till CSN.

Vem kan få omställningsstudiestöd?

Det finns många regler och krav för att en sökande ska kunna få omställningsstudiestöd:

- **Ålder.** Stödet kan lämnas från och med det år den studerande fyller 27 år till och med det år den studerande fyller 62 år.
- **Utbildningens längd.**
 - En person som är 39 år eller yngre år kan få stödet för en utbildning som är max 80 veckor lång.
Påbörjades utbildningen före den 1 januari 2023 måste utbildningen vara exakt 80 veckor utifrån övergångsbestämmelser.
 - En person som är 40 år eller äldre kan få stödet oavsett utbildningens längd.
Påbörjades utbildningen före den 1 januari 2023 måste utbildningen vara på minst 80 veckor utifrån övergångsbestämmelser.
- **Ställning på arbetsmarknaden.** Stödet kan normalt bara lämnas för en utbildning som stärker den studerandes ställning på arbetsmarknaden utifrån arbetsmarknadens behov.
- **Arbete i tillräcklig omfattning.**
 - *Etableringsvillkoret.* Den sökande ska ha arbetat minst 8 år, eller ha haft en viss inkomst, under de senaste 14 åren.
 - *Aktualitetsvillkoret.* Den sökande ska ha arbetat minst 12 månader, eller ha haft en viss inkomst, under de senaste 24 månaderna.
- **Inkomst.** Stödet baseras på den årliga inkomsten som Försäkringskassan förmedlar och kan inte lämnas om årlig inkomst saknas.
- **Övriga skäl.** Hinder för att bevilja stödet kan till exempel vara obetalda avgifter eller återkrav, bristande studieresultat eller stöd från annan myndighet under studietiden.

Vi gör studier möjligt.
csn.se

